

Rakvere põhikooli ESIMENE juht oli silmapaistev poliitik ja diplomaat

Kunagine Rakvere koolipapa ja hilisem diplomaat ning Eesti vabariigi
välisminister Julius Seljamaa.

ARHIIV

Tänavu oma 105. sünnipäeva pidava Rakvere põhikooliga on tihedalt seotud Julius Seljamaa nimi.

REELI TAMM

SA Virumaa Muuseumid teadur

Julius Seljamaa sündis 27. märtsil (uue kalendri järgi 8. aprillil) 1883 Pärnumaal Sindsis. Tulevase suurmehe koolitee algas kodukülas. Pere majanduslik olukord ei võimaldanud kohe edasi õppida ja tal tuli tööle minna Sindi vabrikukontorisse.

15aastaselt suundus ta Riiga, kus läks õppima õpetajate seminari. Pärast kooli lõpetamist 1902. aastal asus Julius Seljamaa tööle Pärnumaale Taali ministeeriumikooli esialgu õpetajana, hiljem juhatajana. Alates 1909. aastast tegutses Julius Seljamaa Rakveres.

XX sajandi alguses oli Rakveres arvukalt koole, kuid kõik olid vastavalt tsaarivalitsuse poliitikale venekeelsed. Aprillis 1906 kuulutas Nikolai II välja seaduse, millega lubati avada emakeelseid erakoole. Sellest võimalusest haarasid kinni Rakvere linna ärksamad inimesed. Oma eestikeelse kooli loomine ei olnud kerge. Kõigepealt tuli asutada haridusselts.

Juba oktoobris 1906 saatsid rakverlased kuberneri esimese palvekirja haridusseltsi loomiseks, taotlus lükati aga tagasi. Rakverlased ei jätnud jonniga saatsid kuberneri uue palve, millele saabus positiivne vastus detsembris 1907. Kui selts oli olemas, sai järgmiseks sammuks kooli rajamine.

Luba kooli avamiseks anti 1909. aasta suvel. Rakvere Eesti Hariduse Seltsi III järgu erakool alustas tööd 5. septembril

1909. Uue haridusasutuse etteotsa kutsuti Pärnumaalt Julius Seljamaa, kellest sai Rakvere linnas tugev koolijuht ning ühtlasi aktiivne seltsielu edendaja ja eestluse kandja. Kõigest viis aastat Rakveres olnud koolmeister jõudis palju ära teha oma kooli ja linna heaks.

Kool alustas tegevust ehitusmeister Juhan Raklesele kuulunud majas Pikk tänav 64. Juba järgmisel aastal koliti haridusseltsi ruumidesse Laia ja Posti tänav nurgal. Julius Seljamaa ametiajal ehitati koolile oma maja. Uus koolihoone avati Posti tänaval 13. novembril 1911 (maja hävis II maailmasõjas). Kuigi koolis õppimine oli tasuline (10–15 rubla aastas), oli kool populaarne ja õpilaste arv kasvas kiiresti. 1909. aastal alustati 32 õpilasega, 1913. aastal õppis koolis 177 last.

Kooli ülalpidamiseks tuli seltsil kõvasti pingutada – tehti korjandusi, korraldati pidusid ja näitusmüüke.

Suur roll oli Julius Seljamaal eestlaste võimule saamises Rakveres 1914. aastal. Seni oli võim linnas olnud ikka sakslaste ja saksameelsete eestlaste käes. Linnavolikogu valimiste eel pidas Julius Seljamaa selgituskoosolekuid kohalikus haridusseltsis. Ta analüüsis põhjusi, miks Rakveres eestlased ei võitnud valimisi 1910. aastal, kuigi nii mõneski linnas läks võim juba siis põlisrahva kätte. Julius

Seljamaa ja teiste tegusate haridusseltsi liikmete püüdlusi saatis edu. Valimised võitis eesti ja vene valijate ühine blokk. Võim läks eestimeelsete linlaste kätte.

1914. aastaga lõppes Julius Seljamaa tegevus Rakveres. Küllap oleks uue linnavalitsuse juures temagi oskusi vajatud, kuid ta otsustas minna edasi õppima õigusteadust Peterburi. Samal ajal töötas Julius Seljamaa eestikeelse ajalehe Pealinna Teataja toimetuses. Ajakirjanikuna tegutses ta ka hiljem Eestis, olles ajalehe Vaba Maa peatoimetaja (1919–1921).

Väikeses Rakveres oli Julius Seljamaa võidelnud eestlaste võimule saamise nimel, suures Peterburis ootasid teda ees suuremad väljakutsed. Tema õpingute aastatel 1915–1918 leidsid aset murrangulised sündmused Tsaari-Venemaal.

1917. aasta revolutsioonilistest sündmustest kirjutatakse raamatu “Päikesepaisteline revolutsioon”, milles avaldas arvamust, et paljud rahvad olid paratamatult sunnitud lahku lööma Venemaast, “mis kuristikku oli langemas”.

Julius Seljamaa seisis Eesti vabariigi loomise eest. Peterburis oli ta Eesti Vabariiklaste Liidu asutajate hulgas. Märtsis 1917 korraldas Vabariiklaste Liit Piiteris mitmekümne tuhande eestlase meelevalduse Eestile autonoomia nõudmiseks. Eesti Vabariiklaste Liidu ühine-

misel Radikaalsotsialistliku Erakonnaga tekkis Tööerakond, mille juhtide hulka kuulus ka Julius Seljamaa.

Peterburis elades säilitas Julius Seljamaa sidemed Rakverega. 16. juulil 1917. aastal toimunud linnavolikogu valimistel saatis teda edu – temast sai Rakvere linnavolikogu liige.

Veebruaris 1918 määras Eesti Ajutine Valitsus Julius Seljamaa Eesti esindajaks Venemaale, kus ta pidas läbirääkimisi nõukogude võimuga ning tutvustas Eesti huve Lääne-Euroopa saatkondades. Eesti vabariigis kujunes Julius Seljamaa üheks tuntumaks poliitikuks.

Ta oli üks neist, kelle allkiri seisab Eesti jaoks nii olulisel Tartu rahulepingul. Idanaabri esindajatega ühise laua taha istus Seljamaa veel hiljemgi.

Olles saadik Moskvast, kirjutatakse ta 4. mail 1932 koos Nõukogude Liidu välisasjade rahvakoormissari Maksim Litvinoviga alla mittekallaletungilepingule.

Julius Seljamaa oli Eesti vabariigi välisminister 1933–1936. Kuinagist koolmeisterit hinnati kui tasakaalukat ministrit. Tema ajal kirjutati alla Eesti, Läti ja Leedu sõprus- ja koostöölepingule, millega tihenesid kolme Balti riigi sidemed. Läti ja Leedu olusid tundis ta hästi, kuna oli neis riikides saadik 1920. aastail.

1936. aastal määrati ta uuele diplomaatilisele tööle Itaalias, kuid sinna ta enam ei jõudnud. Julius Seljamaa suri 17. juunil 1936 ja maeti Tallinna Rahumäe kalmistule.

5
aastat töötas
Julius Seljamaa
Rakveres kooli-
juhatajana.